

**СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
PHD PROGRAM "PHILOSOPHY TAUGHT IN ENGLISH"**

**В търсенето на постчовешката ера – критика на сливането на
човешката биология с изкуствения интелект**

**Научен ръководител:
Проф. Веселин Дафов**

**Supervisor
Prof. Veselin Dafov**

**Докторант:
Сечил Юзерган**

**PhD candidate
Sechil Yuzergan**

**София, 2023
Sofia, 2023**

СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИЯТА

ВЪВЕДЕНИЕ.....	3
ГЛАВА I – ОСМИСЛЯВАНЕ НА ДНЕШНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕН ЖИВОТ И ИЗСЛЕДВАНЕ НА БЪДЕЩИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ.....	6
ГЛАВА II – ТЕХНОЛОГИЯ И ЧОВЕШКИ СЪЩЕСТВА.....	7
ГЛАВА III – ПОДОБРЯВАНЕ НА ЧОВЕКА.....	11
ГЛАВА IV – ТРАНСХУМАНИЗЪМ, ПОСТХУМАНИЗЪМ И ДРУГИ СВЪРЗАНИ КОНЦЕПЦИИ.....	13
ГЛАВА V – ДА БЪДЕШ ЧОВЕК В ДИГИТАЛНИ ВРЕМЕНА, ФЕНОМЕНОЛОГИЧЕН ПОДХОД.....	16
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	18.
БИБЛИОГРАФИЯ.....	23

УВОД

Напредъкът на цифровите технологии повлия дълбоко на почти всеки аспект от нашето ежедневие. Следователно много мислители твърдяха, че стоим на прага на нова ера, тласкана от технологичния напредък като изкуствения интелект. Това проучване изследва основните обосновки в подкрепа на тези твърдения. Той също така има за цел да изясни философските предизвикателства, свързани с подобряването на човека, особено в контекста на въвеждане на AI системи чрез технологии за мозък-компютър-интерфейс (BCI). Освен това, изследването изследва сложната връзка между технологията и човешкия опит, въвеждайки текущи дискусии за смисъла и значението на технологията и подобряването на човешките способности.

Първоначалният фокус на това изследване е да се изследва влиянието на съвременните технологии върху живота ни. В този контекст тя изследва нашия преход към високотехнологични общества, особено в светлината на събития като Четвъртата и Петата индустриална революция. Изследването задълбочено изследва продължаващия процес на глобална дигитализация, който постави под въпрос нашите възприятия за пространство, време, реалност, съществуване и нашите взаимоотношения с другите и самите нас.

След цялостно изследване на това как съвременните технологии ни влияят, изследването повдига въпроса дали нововъзникващите технологии променят фундаментално нашето онтологично състояние, както се застъпва от много мислители. Този въпрос остава централна тема в цялото изследване.

След обсъждането на технологичния напредък и тяхното въздействие, изследването се задълбочава в оценка на концепцията за технологията и нейната връзка с човешкото състояние. Това изследване има за цел да осигури по-задълбочено разбиране на сложната връзка между технологията и хората и дали технологичният прогрес има способността да ни преобразува.

За да се определи дали тези технологични постижения ни тласкат към състояние на Трансхуманност и Постхуманност, изследването се

задълбочава в темата за подобряването на човека. Тази тема се превърна в обект на значителен дебат поради неотдавнашния и бърз напредък в ИИ и твърденията, че бързата еволюция на технологиите изисква ускоряване на човешката еволюция чрез технологии за подобряване.

В този контекст изследването разглежда технологиите за мозъчно-компютърен интерфейс (BCI), които претърпяха значителен растеж през последните десетилетия и придобиха значение в дискусиите за сливането на човешкия и изкуствения интелект като защита срещу екзистенциалните заплахи, породени от ИИ.

След изследването на тези теми, изследването измества фокуса си върху трансхуманизма, интелектуално движение, известно с вокалното си застъпничество за човешкото подобряване. Той изследва философските основи на трансхуманизма и неговите аргументи относно това как технологичното развитие тласка човешките същества към трансчовешко или постчовешко бъдеще.

Впоследствие изследването се задълбочава във философията на постхуманизма, често бъркана с трансхуманизма, и обсъжда споделени понятия като „постчовек“, което може да създаде объркване. Постхуманизмът предлага критики на трансхуманистичните идеи и тяхното технологично очарование, които са разгледани по-подробно в следващите глави.

След изследване на подобряването на човека, трансхуманизма, постхуманизма и свързани понятия като сингулярността и *Übermensch* на Ницше (често превеждано като свръхчовек или свръхчовек, често споменаван в дискусии за трансхуманизма и постхуманизма), изследването завършва с критично изследване на човешкото състояние и значението да бъдеш човек в дигиталната ера. В този контекст изследването се основава основно на философията на Мартин Хайдегер и също така обхваща философията на Морис Мерло-Понти, като се има предвид тяхната уместност към философския постхуманизъм, който предлага критика на трансхуманистичните идеи. Последната глава има за цел да предостави алтернативна гледна точка на твърденията, че цифровите технологии са трансформирали и продължават да трансформират нашата природа.

В този контекст изследването задава въпроса какво разбираме под технология и човешкото състояние и как можем да обясним тяхната сложна връзка. Проучването също така пита дали новите технологични разработки ни придвижват към „трансхуманност“ или „постхуманност“ и дали трябва да се следем с машините или когнитивно да се подобрим с изкуствен интелект, за да се адаптираме към развиващите се и все по-предизвикателни условия на технологичния свят, в който живеем днес .

Това философско изследване е качествено изследване, което включва преглед на литературата, концептуални анализи и философски интерпретации. Той се опитва да постигне целите, посочени по-горе, чрез концептуален анализ, който може да се разглежда като един от основните традиционни методи във философията, датиращ от писанията на Платон.

Като цяло проучването има за цел да разгледа навременните и неотложни технологични разработки и тяхното въздействие върху нас и да предостави критика на тези бързо развиващи се технологии, които могат да ни бъдат наложени под името нова индустриална революция. В тази рамка изследването има за цел да изясни технологичната революция(и), през която преминаваме днес, и тяхното потенциално въздействие. Една от целите на изследването е също така да допринесе за продължаващите усилия за осмисляне на новите технологични разработки, които могат да повлияят не само на нашето настояще и бъдеще, но и на бъдещето на следващите поколения. И накрая, това изследване има за цел да вдъхнови по-нататъшни изследвания по тези навременни теми.

ПРЕГЛЕД НА ГЛАВИТЕ

ГЛАВА I

Глава I предоставя общ преглед на настоящата технологична среда, като набляга на трансформиращото въздействие на цифровите технологии, като например изкуствения интелект. Той обсъжда дигитализацията на ежедневието, като подчертава преобладаването на смартфони, интелигентни домове и взаимосвързани устройства. Изследва се появата на дигитални идентичности и общности в социалните медии, заедно с възхода на AI спътници като Alexa и Siri и революционния Chat GPT, който привлече глобалното внимание.

Тук също така се задълбочава във взаимодействията между човек и изкуствен интелект, като се фокусира върху възхода на чат ботовете за приятели с изкуствен интелект, особено по време на пандемията от COVID-19. Той разглежда внимателно цифровото влияние на технологичния напредък върху човешкото съществуване.

Освен това се изтъква аргументът, че технологията не само заобикаля човешките същества външно, но и влиза под кожата им. В резултат на това изследването обхваща човешки импланти с микрочипове, претегляйки потенциалните предимства като опростяване на ежедневните задачи спрямо опасенията, свързани с неприкосновеността на личния живот и потенциала за наблюдение.

В Глава I също накратко се простира в сферата на човешкото усъвършенстване, като подчертава потенциалната траектория към трансчовешка или постчовешка ера. Емуляцията на целия мозък (WBE) се въвежда като концепция, изследваща възможността за възпроизвеждане на човешки мозъци в изчислителни системи, размивайки границите между биологичното и изкуственото. Технологиите за интерфейс мозък-компютър (BCI) се очертават като основни, представяйки както потенциал за трансформация, така и етични дилеми.

Като цяло, твърди се, че технологията фундаментално променя начина, по който хората живеят, работят и се отнасят към себе си и другите.

Многостранното въздействие включва дигитални идентичности, виртуални взаимоотношения, последици за психичното здраве и потенциалната интеграция на технологиите в човешкото тяло.

Прави се опит да се предостави исторически контекст за тези промени, което води до изследване на концепциите, свързани с Четвъртата и Петата индустриални революции. Подчертават се безпрецедентните темпове и обхват на технологичния напредък. Твърди се, че Четвъртата индустриална революция, белязана от технологии като изкуствен интелект (AI), интернет на нещата (IoT) и роботика, е променила обществата в световен мащаб, подтиквайки дискусии за нейното въздействие и потенциални опасности.

Предоставя се повече исторически контекст, очертаващ предишни индустриални революции: механизацията на Първата, индустриализацията и масовото производство на Втората и цифровата революция на Третата. Четвъртата индустриална революция от 21-ви век насам се характеризира с взаимосвързаност, ИИ и цифровизация в различни области, което я отличава от предшествениците ѝ.

Загрижеността за бъдещето, промените в работата и екзистенциалните заплахи се обсъждат във връзка с Четвъртата и Петата индустриални революции. Подчертава се, че Индустрия 5.0 набляга на сътрудничеството между хора и машини.

Като цяло, глава I изследва развиващия се технологичен пейзаж. Той изследва ерата на цифровизацията и технологичните подобрения, особено в контекста на Четвъртата и Петата индустриална революция. Сливането на физически и дигитални сфери, съчетано с напредъка в технологиите като AI, повдига философски въпроси за природата на реалността и въздействието на технологиите върху човешкото съществуване.

ГЛАВА II

Втората глава на дисертацията се основава на изследване на въздействието на съвременния технологичен напредък върху човешкото съществуване и спешната необходимост от разглеждане на концепциите за технологията,

човешкото състояние и тяхната сложна връзка. Тук се твърди, че с нарастването на сътрудничеството и сливането между хора и машини се очакват дълбоки последици в различни измерения на съществуването, включително политика, взаимоотношения, ежедневен живот и обществени структури. В този контекст Глава II поставя началото на цялостно изследване на значенията и дефинициите на технологията и човешкото състояние, с цел да разбере как развиващите се технологии могат да трансформират нашата фундаментална природа.

Главата започва с разглеждане на сложната природа на технологията, като се твърди, че тя не е единична единица, а по-скоро сложни набори от практики, намерения, цели, нужди и желания. Той се задълбочава в трудността при дефинирането на технологията, предизвиквайки тесни възприятия, свързващи я единствено с високотехнологичните индустрии.

Изследва се етимологията на термина, която се връща към гръцките думи "techne" и "logos", като се набляга на многостранните аспекти на технологията, включително обекти, знания, дейност, умение, намерение, краен продукт и употреба.

Въведена е и историческа перспектива, за да се подчертае липсата на продължителна традиция във философията на технологиите. Докато ранните модерни мислители като Франсис Бейкън признаваха ролята на технологиите за просперитета на обществото, до средата на 20-ти век липсваше устойчива философска традиция за технологиите. Романтиците изразиха загриженост относно потенциалната вреда на технологиите. И все пак, едва след Втората световна война, особено с появата на ядрените оръжия, по-широките опасения относно пагубните аспекти на технологията добиха известност.

В този контекст тук се изследва различни философски гледни точки за технологията, като признава историческото господство на науката над технологията. Преминаването към признаване на предимството на технологията над науката се приписва на мислители като Хайдегер, който се застъпва за разбирането на технологията не просто като приложна наука, но като съществен аспект от човешкото съществуване.

Дискусията води до изследване на различни подходи за дефиниране на технологията, разглеждайки я като хардуер, правила или система.

Представени са три ключови дефиниции или характеристики на технологията: технология като хардуер, технология като правила и технология като система. Хардуерната перспектива опростява технологията като инструменти и машини, като прави разлика между инструменти, манипулирани директно от потребителите, и машини, които работят по-независимо. Гледната точка, застъпена от Jacques Ellul, известна като перспективата на правилата, разглежда технологията като поведение, ръководено от правила, включващо не само физически инструменти, но и абстрактни явления като пропаганда. Системната перспектива подчертава, че технологията е повече от физически обекти; това е динамична система, включваща хардуер, човешки опит и организирани практики.

Този раздел завършва с представяне на изчерпателна дефиниция на технологията от Вал Дусек, известна като "системен подход", като набляга на сложната мрежа от компоненти. В този контекст той оспорва представата за технологията като неутрална и въвежда концепцията за технологията като система, която оказва влияние в човешките системи.

След това главата изследва философията на Мартин Хайдегер за технологиите в следващия раздел, намеквайки за нейното значение за постхуманистичните перспективи и съвременните опасения относно автономните машини.

Следователно, глава II предлага подробно изследване на възгледите на Мартин Хайдегер за технологията, като се фокусира главно върху неговото есе „Въпросът за технологията“.

Позоваването на Хайдегер на древногръцкия произход на „технологията“, подчертавайки връзката ѝ с „*techne*“ и изследвайки връзките ѝ със занаятчийството („*poiēsis*“) и знанието („*epistēmē*“), са изследвани подробно. Освен това критиката му към пренасочването на съвременните технологии към "Enframing" (което е начин на "разкриване", който превръща света в "постоянен резерват", намалявайки обектите и дори хората до ресурси) е покрита. Неговият „анализ на инструментите“ в „*Битие и време*“ също се споменава (във връзката му с философския постхуманизъм).

Технологичният раздел на Глава II твърди, че наследството на Хайдегер е белязано от значителен дебат, особено по отношение на неговите

политически асоциации. Въпреки това, той все още може да бъде приет като една от ключовите фигури в основите на философията на технологиите (Ihde, 2010, p: 1). Въпреки че епохата на Хайдегер не е свидетел на пълното реализиране на технологии като интернет и нанотехнологиите, неговите прозрения все още са актуални.

Като цяло технологичният раздел на Глава II завършва с размисъл върху трудността при дефинирането на технологията и дискусия върху сложната връзка между хората и технологията.

След изследване на значението и дефинициите на технологията, главата разглежда темата за човешката природа, често наричана човешко състояние.

Вторият раздел на главата обсъжда как философските и религиозни перспективи са оформили нашето разбиране за човешката природа през цялата история, наблягайки на аспекти като разума, морала и вечната душа. Следователно са обхванати различни философски традиции, включително западни, китайски, индуистки, будистки и монотеистични перспективи.

Главата излага следния аргумент: Появата на еволюционните теории през 19-ти век, особено теорията на Дарвин за естествения подбор, оспорва преобладаващите вярвания, като предлага светски, а не божествен произход на видовете. Тази промяна в перспективата, подкрепена от научни доказателства, подчертава споделеното потекло и генетичните прилики между хората и другите животни, особено нашите най-близки роднини, човекоподобните маймуни.

Уникалността на хората, често свързвана с рационалност и разум, е била източник на гордост и идентичност през цялата история. Появата на изкуствения интелект (AI) обаче оспорва този антропоцентричен възглед. Способността на ИИ да превъзхожда хората в конкретни задачи повдига въпроси относно отличителните черти на човешките когнитивни способности.

След това главата продължава да твърди, че човешкият опит, въплътен в нашата физическа форма, е едновременно източник на сила и уязвимост. С присъщите си ограничения нашите тела са довели до разработването на инструменти и технологии за преодоляване на тези ограничения. От

древните инструменти до съвременните машини, технологията е продължение на човешките способности, което ни позволява да постигаме подвизи отвъд нашите естествени способности.

Докато дискусията се измества към настоящето и бъдещето, концепцията за човешкото подобряване излиза на преден план. Желанието за преодоляване на възприеманите ограничения, независимо дали чрез биомедицински подобрения или козметични операции, отразява вечния стремеж на човечеството към подобрене и трансцендентност.

В заключение, изследването на човешкото състояние разкрива сложна връзка между природата, културата и технологията. Текущият напредък в науката и технологиите поставя нови предизвикателства и възможности, приканвайки към съзерцание върху развиващата се природа на човечеството. В този контекст Глава II поставя началото на изследване на темата за подобряването на човека в следващата глава, изследвайки как технологичният напредък може да промени какво означава да си човек.

ГЛАВА III

Технологичният и биомедицински напредък, движещи подобрието на човека, предизвикват дебати за потенциалното реструктуриране на човешките способности. Четвъртата и Петата индустриална революция засилиха дискусиите относно етичните последици от подобряването на познанието и физическите способности. Докато трансхуманистите се застъпват за радикални трансформации, биоконсерваторите се противопоставят на значителни промени в човешката биология. Темата има практическо и теоретично значение, повдигайки въпроси относно етиката, автономията и въздействието върху обществото.

В Глава III се разкрива, че дефинирането на подобрието е доста предизвикателна задача, тъй като почти цялата човешка дейност (от пиенето на кафе до носенето на топли дрехи) може да се класифицира като човешко подобрене. Традиционните подходи (като учене и упражнения) се считат за трайни, но отнемачи време, в контраст с трансформативните възможности на нововъзникващите технологии.

Етичният дебат се съсредоточава върху прекъсването на естествената еволюция. Противниците подчертават нежеланите последици, докато привържениците подчертават потенциала на технологията за положителна промяна.

Противниците се опасяват, че промените в човешката природа могат да доведат до нови видове (така наречените постчовеци), предизвикващи концепции като равенство. Поддръжниците цитират лаборатории, разработващи радикални терапии, като удължаване на живота, като примери за положителни технологични интервенции.

Разликата между възстановяване на дисфункции и подобряване на функциите е сложна, повдигайки въпроси относно етичните последици от интервенцията. Накратко, подобряването на човека предизвиква етични съображения по отношение на напредъка и въздействието върху обществото. Глава III се опитва да разгледа подробно резервите относно подобряването на човека и аргументите в подкрепа на подобряването.

В Глава III също се разглежда технологиите за интерфейс мозък-компютър (BCI). Като цяло, тук се предполага, че нарастването на когнитивното значение в съвременната епоха е довело до нарастващо търсене на напреднали когнитивни способности. Учени като Савулеску и Бостром твърдят, че успехът в съвременното общество е свързан с по-висок когнитивен капацитет, особено когато търсенето на умения за смятане и грамотност, както и владене на напреднали математика и програмиране, продължават да нарастват. Навлизането на изкуствения интелект допълнително подчертава неблагоприятното положение, пред което са изправени хората с по-нисък когнитивен капацитет.

За да се справят с предизвикателствата, породени от съвременните изисквания, Савулеску и Бостром се застъпват за когнитивни подобрения, задълбочавайки се в аспекти като смятане, грамотност, логически умения и концентрация. Те предполагат, че човешкият мозък може да не е оптимизиран за съвременните условия, което налага интервенции за посрещане на развиващите се обществени нужди. Тази перспектива е в съответствие с нарастващия интерес към интерфейсите мозък-компютър (BCI), индустрия, която преживява значителен икономически растеж.

BCI, въведени през 70-те години на миналия век, привлякоха внимание с потенциала си в различни приложения, от подпомагане на парализирани

индивиди с невропротези до начинанието Neuralink на Илон Мъск, целящо симбиотична връзка между хората и изкуствения интелект, което започна изпитания върху хора през май 2023 г. Технологията включва инвазивни техники като дълбока мозъчна стимулация, позволяваща безпрецедентно предаване на данни и потенциални подобрения в паметта, интелигентността и времето за реакция.

Въпреки това, етичните последици от ВСІ повдигат сложни философски въпроси. Жижек, например, изразява загриженост относно ВСІ, които оспорват човешката индивидуалност, като набляга на потенциални политически последици и проблеми, свързани със съгласието, наблюдението и контрола. Преминаването към "постчовешко" състояние на субективност се предвижда, което потенциално променя фундаментални аспекти на човешкото състояние.

Широко разпространеното интегриране на ВСІ в ежедневиия живот създава опасения относно социалните неравенства, неприкосновеността на личния живот и потенциалната злоупотреба с невротехнологиите. Въпросите за индивидуалната агенция, нарушенията на поверителността и потенциала за създаване на ново разделение са видни.

Продължаващата „революция на подобряването“ подтиква дискусии за трансформиращото въздействие на технологията върху човешкото състояние, проправяйки пътя за изследвания на философии като трансхуманизма и постхуманизма в следващата глава.

ГЛАВА IV

В Глава IV се изследва трансхуманизма, интелектуално и културно движение, защитаващо използването на технологии за преодоляване на настоящите човешки ограничения.

Поддръжниците вярват в оформянето на по-добро бъдеще чрез подобряване на човешкия интелектуален, физически и психологически капацитет. Движението проследява своите корени до исторически личности като Данте Алигиери и Джулиан Хъксли, които наблягаха на човешкия потенциал.

Трансхуманистите отхвърлят свръхестествените вярвания, привеждайки се в съответствие с разума, науката и прогреса. За разлика от традиционния хуманизъм, те се стремят да преодолеят биологични и генетични ограничения, използвайки технология, предизвиквайки концепциите за това да бъдеш човек.

Трансхуманизмът не трябва да се бърка с постхуманизма, две отличителни философии. Глава IV обхваща подробно трансхуманизма и философския постхуманизъм и изследва трансхуманистичната философия и нейните принципи, връзката ѝ с религиите, възгледите за технологията и „постчовешкото“ бъдеще.

Глава IV обхваща как трансхуманистите си представят бъдеще, в което хората еволюират в пост-човеци, преодолявайки настоящите ограничения чрез технологичния напредък. Според трансхуманистите постчовеците (или понякога написани като постчовеци) биха притежавали подобрени когнитивни способности и рафинирани емоции и биха живели без болести, стареене и смърт.

Тази оптимистична визия разчита на технологичния прогрес, предвиждайки по-дълъг, по-здравословен и потенциално по-щастлив живот. Очаква се технологии като невроимпланти и когнитивни лекарства да подобрят интелигентността, настроението и характера. Обещанието е, че хората ще се оформят сами, печелейки повече свобода и време, докато машините се справят с рутинни задачи.

Философът Ник Бостром признава предизвикателствата, но вярва, че технологичната трансформация към постчовешка природа е вероятна, ако човечеството избягва екзистенциалните заплахи. Изкуственият интелект, особено концепцията за суперинтелект, се разглежда като основна сила в тази трансформация. Бостром обсъжда възможността за "качване" на човешкото съзнание в компютри, което позволява неопределена продължителност на живота и виртуално или роботизирано съществуване. Възникват обаче етични въпроси, като например дали това цифрово съществуване се равнява на нова форма на лишаване от свобода.

Глава IV също така обсъжда философския постхуманизъм, който предлага критика на трансхуманистичните идеи. За разлика от трансхуманизма, постхуманизмът може да се разглежда като многостранен философски подход. Той отхвърля йерархичните традиции, възприемайки

постхуманистична, постантропоцентрична и постдуалистична перспектива.

Постхуманизмът оспорва универсализиращите тенденции на традиционния хуманизъм, разпознавайки и признавайки разнообразието, присъщо на човешкия опит. Той разглежда критично и оспорва йерархичните рамки в хуманизма, насърчавайки преоценка на връзката на човечеството с естествения свят. Философията означава по-скоро промяна в перспективата, отколкото биологично отклонение от човечеството. Тя има за цел да разшири перспективите, насърчавайки по-взаимосвързано и приобщаващо разбиране за съществуването, което признава и цени различни човешки преживявания.

Трансхуманизмът и постхуманизмът, въпреки че споделят термина "постчовешки", имат различен произход и цели.

Трансхуманизмът, интелектуално и културно движение, се застъпва за увеличаване на човешкия живот чрез технологии, с цел преодоляване на биологичните ограничения и удължаване на живота. Той предизвиква конвенционалните представи за смъртта, изследвайки концепции като крионика и качване на съзнанието. Прегръщайки разума, науката и прогреса, трансхуманистите предвиждат бъдеще, в което технологиите променят човешкото състояние, осигурявайки спасение и край на страданието.

За разлика от тях, постхуманизмът се ангажира критично с трансхуманизма, наблягайки на културно и философско предефиниране на човечеството и критикувайки трансхуманистите за тяхното „техно очарование“. Изхождайки от прозренията на Мартин Хайдегер, постхуманизмът поставя под въпрос безкритичното очарование от технологията и приканва към по-нюансирано и взаимосвързано разбиране на човешкото съществуване. Глава IV изследва техните различия по-подробно.

И накрая, Глава VI изследва концепцията на Фридрих Ницше за *Übermensch*, или Свръхчовек, която предизвика дискусии както в трансхуманизма, така и в постхуманизма. В трансхуманизма има дебат относно влиянието на Ницше, с акцент върху индивидуалното подобряване чрез външни намеси. Постхуманизмът се ангажира по-критично с *Übermensch* на Ницше, пораждайки опасения относно

йерархичния символизъм. Философията на Ницше, наблягаща на вътрешната самотрансформация, повдига въпроси относно неговата хипотетична подкрепа за външни намеси в подобряването на човека. Метаморфозата на човешкия дух, както е очертана от Ницше, подчертава индивидуалното израстване и себеосъществяване.

Позоваването на философския постхуманизъм на Мартин Хайдегер води до връщане към неговата философия в глава V.

ГЛАВА V

Глава V се фокусира върху изследването дали нововъзникващите цифрови технологии фундаментално променят човешката онтология, централен изследователски въпрос, разгледан в дисертацията.

Това изследване следва феноменологична перспектива, с първоначален акцент върху философията на Мартин Хайдегер.

Хайдегер, значима фигура във феноменологията, се отклонява от Едмунд Хусерл, основателя на феноменологията, като набляга на разбирането на обикновеното съществуване, а не на съзнанието. Неговият феноменологичен подход въвежда ключови понятия като "битие, битие в света, битие с и временност". Централното понятие на Хайдегер за „Dasein“, изобразяващо човешкото съществуване, подчертава идеята, че хората са активно ангажирани със света и че мислите и чувствата са възможни само в тази ангажираност. Хайдегер отхвърля картезианския дуализъм ум-тяло, като твърди, че хората са потопени в света, оспорвайки традиционните философии като рационализма и емпиризма.

Хайдегер въвежда концепцията за "де-северанс", подчертавайки вродената способност на Dasein да разкрива аспекти на света, като технология и изкуство. Той твърди, че уникалната способност на Dasein да разбира своето същество го отличава от естествените същества.

Разбирането за Хайдегер не е просто притежаване на знание, а начин на живот в света. Той твърди, че нашите настроения, произтичащи от битието

в света, разкриват нашето разположение към нещата и ситуацияите, подчертавайки връзката между свободата и подчинението на света.

Освен това Хайдегер подчертава историческия контекст, оформящ нашата перспектива и разбиране за света, като критикува отделянето на идеите от нещата на Декарт. Той подчертава ролята на „да бъдеш с“ другите като неразделна част от човешкото съществуване, предизвиквайки солипсистичните опасения. Той твърди, че нашите социални отношения допринасят значително за оформянето на това кои сме, но хората запазват способността да поемат отговорност за живота си. Обръщайки се към екзистенциалното значение на смъртта, Хайдегер я вижда не просто като смърт, а като събитие, което може да промени начина на съществуване. „Очакването на смъртта“, според него, освобождава индивидите от конвенционалните норми и носи непоклатима радост, подчертавайки тежестта и значението на решенията.

В онтологичната перспектива на Хайдегер обективизацията, преобладаваща в научните и технологични търсения, е критикувана, че засенчва холистичното разбиране на човешкото същество. Това изследване служи като основа за обмисляне на въздействието на дигиталните технологии върху човешката онтология, поставяйки дискусиата в контекста на възплъщението и подготвяйки сцената за по-нататъшни прозрения от подхода на Морис Мерло-Понти.

Морис Мерло-Понти, философ от 20-ти век, повлиян от Хайдегер и Хусерл, измества философския фокус към възплъщението. Той твърди, че тялото е повече от физическо същество, като твърди, че нашите тела оформят нашата гледна точка за света.

Във „Феноменология на възприятието“ той подчертава, че тялото не е отделен обект за анализ, а е основното средство, чрез което преживяваме и се ангажираме със света. Според него нашето усещане за себе си е следствие от пълно възплъщение и светът придобива значение чрез това потапящо взаимодействие.

Въз основа на философията на Хайдегер и Мерло-Понти, цифровизацията се разглежда като продължение на сложната връзка между човешкото възплъщение и света. Тази гледна точка твърди, че дигиталните технологии, от контролери за игри до виртуална реалност, са проектирани с внимателно разглеждане на човешкото тяло и неговото взаимодействие

със заобикалящата среда. Дигитализацията не се разглежда като отделно царство, а е дълбоко вкоренена в нашите въплътени преживявания, отразяващи начина, по който възприемаме и взаимодействаме със света.

По отношение на пространството и времето, цифровизацията е призната за трансформиране на нашето разбиране за пространството чрез елиминиране на традиционното физическо разстояние. Въздействието на технологиите върху космоса е очевидно в начина, по който изживяваме света чрез различни устройства (видеообаждане с приятел, който живее на километри разстояние), поставяйки под въпрос дали това представлява фундаментална онтологична промяна в човешките същества.

По отношение на въображението, гледната точка на Мерло-Понти се прилага към дигиталните преживявания, като се твърди, че въображаемите виртуални светове дължат съществуването си на човешкото въплъщение. Дигитализацията, включително виртуалната реалност и игрите, се разглежда като въображаемо разширение, вкоренено в човешкото въплъщение. Активното ангажиране на тялото в тези дигитални преживявания оспорва представата, че дигитализацията представлява отклонение от въплътената ни природа.

В обобщение, феноменологичната перспектива, представена в глава V, предполага, че дигитализацията е дълбоко вкоренена в нашите въплътени преживявания и не означава фундаментална промяна в човешката онтология. Тялото се счита за основното средство, чрез което се ангажираме и осмисляме света, а дигитализацията се разглежда като изследване на дълбочината на света чрез нашата въплътена природа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Заключението обхваща вижданията на автора по тези взаимосвързани теми. Като цяло, изследването изследва дълбокото въздействие на цифровите технологии върху различни аспекти на човешкото съществуване, с особен акцент върху потенциалните трансформиращи ефекти на изкуствения интелект.

Разглежда се сложната връзка между технологията и човешкото състояние, като се задълбочава в съвременните дебати около бъдещето на човечеството на фона на бързия технологичен напредък.

Изследването също така подчертава обширната взаимосвързаност с цифровите устройства, водеща до генериране, прехвърляне и достъпност на огромни количества данни, които значително влияят върху начина, по който живеем, работим и взаимодействаме.

Напредъкът в технологиите, особено в областта на изкуствения интелект, се подчертава като потенциално водещ до интегрирането на цифрови технологии в човешкото тяло чрез импланти с микрочипове. Дискусията разглежда ограниченото текущо приемане, но нарастващия интерес, особено към подобряване на сигурността и противодействие на потенциални заплахи от изкуствен общ интелект, надминаващ човешките способности.

Изследването се задълбочава и в различни философски гледни точки за въздействието на цифровизацията. Изследва се появата на трансхуманизма, като се застъпва за човешката еволюция чрез технологии, за да бъде в крак с бързото развитие.

За разлика от това, феноменологичната перспектива оспорва идеята, че цифровите технологии променят човешката онтология. Вкоренена във философиите на Хайдегер и Мерло-Понти, тази перспектива разглежда дигитализацията като разширение на въплътеното познание, подчертавайки важността на активното участие на тялото в разбирането на света.

Авторът изразява мнението, че докато настоящите технологични разработки са наистина нови, те не променят фундаментално човешката онтология. Аргументът е в съответствие с концепцията на Хайдегер за „битието-в-света“, подчертавайки, че човешкото съществуване е сложно свързано със света чрез активна ангажираност и телесни умения.

Примерът с автомобили без водачи е цитиран, за да илюстрира, че AI програмите, въпреки сложността, се борят със сложността на околната среда и им липсва нюансирано разбиране на значенията на света.

Обсъждат се опасенията, повдигнати от видни мислители като Ювал Ноа Харари и Ник Бостром относно екзистенциалните рискове, свързани с

нововъзникващите технологии, особено изкуствения интелект. Разглеждат се потенциалните сценарии за загуба на контрол над цивилизацията и трансформиращата сила на суперинтелигентните машини, предизвиквайки прекалено оптимистичните възгледи на технологичните ентузиасты.

Дискусията се разширява до концепцията за Индустрия 5.0, изследвайки изместването от фокуса на Индустрия 4.0 върху технологичната ефективност към акцента на Индустрия 5.0 върху сътрудничеството човек-машина. Обсъжда се концептуализацията на Европейската комисия за Петата индустриална революция, като се подчертава признаването както на положителния напредък, така и на екзистенциалните заплахи, породени от технологичните иновации.

Изследването завършва с разглеждане на съвременните опасения относно потенциалните рискове от мощни AI системи. Повдигат се въпроси за контрола и регулирането на властта. Авторът се застъпва за предпазлив и аналитичен подход, като предупреждава срещу прибързани решения, основани на страх, и подчертава важността на индивидуалното оценяване на технологиите.

Разделът за критика разглежда настояването за сливане на хора и машини в Индустрия 5.0, поставяйки под въпрос необходимостта от по-нататъшно сътрудничество и сливания. Разглежда се дебатът за подобряването на човека, като се разглеждат аргументи за и против използването на нововъзникващи технологии за подобряване на човешкия капацитет. Авторът изразява скептицизъм относно желателността и последствията от подобряването на сложни органи като човешкия мозък.

В заключение, това изследване признава безпрецедентните трансформации, предизвикани от нововъзникващите технологии, особено в контекста на Индустрия 4.0 и 5.0. Подчертани са многостранните предизвикателства и несигурностите, породени от тези подобрения, вариращи от проблеми с поверителността до потенциални уязвимости. Въпреки че бъдещето остава несигурно, изследването изисква обмислен и балансиран подход за навигиране в сложния пейзаж на технологичната еволюция.

ПРИНОСИ

1. Изработва се философска основа за разбиране на дебатите, свързани с това дали (и как) изникващите технологии ни пренасочват към „трансхуманност” или „постхуманност”. Също така се насочва към въпроса, дали човешкият вид трябва да се интегрира с машините или трябва да използва изкуствения интелект само за да подобри своето ниво на познание и развитие. Научната разработка разглежда философски текущия глобален процес на дигитализация и осветлява въпроса, как технологиите влияят на разбирането ни за действителността, за осмислянето на понятията „пространство” и „време”, на човешката екзистенция и взаимоотношения.

2. Също така, дисертацията се стреми да изясни последиците от технологичния прогрес/напредък, през призмата на историческата перспектива. Това включва обширен анализ на Четвъртата и Петата индустриални революции, като извлича прозрения и от опита на по-ранните индустриални революции.

3. В светлината на дискусиите за начините, по които технологията може да промени състоянието на човека, изследването разглежда развиващата се в наши дни област на човешкото подобрене и нейната релевантност/актуалност в епохата на бързата технологична еволюция. По-специфично се разглеждат мозъчно-компютърни интерфейси (МКИ) – една област, която е пресечната точка между човешкия и изкуствения интелект. Този анализ представя ценна визия за перспективите от потенциалното сливане между човешкия и машинния интелект и разглежда етичните/морални и практически последици от подобно развитие.

4. Настоящото изследване допринася за нюансирано философско разбиране на интелектуални/мисловни движения, чрез проучване на философските основания на трансхуманизма и постхуманизма, особено в светлината на технологичната еволюция и човешкото развитие. Изследването изяснява някои основни концепции, цели и критики, като дава принос за предотвратяването на съществуващи общи недоразумения и насърчава към по-информиран и балансиран дебат по тези научни проблеми.

5. Изследването предлага дефиниции на ключови понятия като „технология“, „човешко състояние“, „трансхуманизъм“ и „постхуманизъм“. Чрез концептуален анализ и широк преглед на достъпната литература по тези въпроси, изследването се опитва да подобрява разбирането относно тези термини и понятия. Дисертацията внася принос и за по-прецизен, значим и осмислен дискурс в това научно поле.

6. Чрез подчертаване на актуалното технологично развитие и потенциалното му влияние и последици от тези текущи процеси, този дисертационен труд осигурява философска основа и окуражава учените и предприемачи със сходни научни интереси в бъдеще да се впуснат по-дълбоко в полето на тези важни и обществено значими въпроси, като ги насърчава за допълнително проучване и дебат.

ПУБЛИКАЦИИ НА АВТОРА ПО ТЕМАТА

1. Yuzergan, Sechil, 2022. “Human Enhancement – Searching the Perfect Human Being.” *Nota Bene Journal*
2. Yuzergan, Sechil, 2023. “In The Search of Immortality – From the Imprisonment of the Body to the Imprisonment of the Machine”. *Sofia Philosophical Review*, Vol.15, No:2
3. Yuzergan, Sechil, 2023. “Is The Future Posthuman?” *Nota Bene Journal*.

ОГРАНИЧЕНА БИБЛИОГРАФИЯ

Adolphs, Thomas C. 2018. "Digitization of the World: A Phenomenology of Digitization." Michigan Technological University. <https://doi.org/10.37099/mtu.dc.etr/641>.

Alexandrov, Daniel A., Alexander V. Boukhanovsky, Andrei V. Chugunov, Yury Kabanov, and Olessia Koltsova, eds. 2017. Digital Transformation and Global Society. Communications in Computer and Information Science. 1st ed. Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-69784-0>.

Anantrasirichai, Nantheera, and David Bull. 2021. "Artificial Intelligence in the Creative Industries: A Review." Artificial Intelligence Review 55 (1). <https://doi.org/10.1007/s10462-021-10039-7>.

Bishop, J. P. 2010. Transhumanism, Metaphysics, and the Posthuman God. Journal of Medicine and Philosophy 35 (6): p. 700–720.

Bostrom, Nick. 2017. Superintelligence : Paths, Dangers, Strategies. Oxford: Oxford University Press, Cop.

Böyükbaşı, Fatih. 2021. "Revolution and Society 5.0: Japanese Human Centric Approach and Sectoral Changes Devrim ve Toplum: 5.0: Japon İnsan Merkezli Yaklaşım ve Sektörel Değişimler." Turkish Journal of Social Policy 2 (2): 1–28. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2020307>.

Chan, Eric. 2007. "The FDA and the Future of the Brain-Computer Interface: Adapting FDA Device Law to the Challenges of Human-Machine Enhancement." John Marshall Journal of Computer & Information Law 25 (1): 117–64. <https://repository.law.uic.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1003&context=jitpl>.

Дафов, Веселин Христов. 2018. Онтологически Проектории. Издателство Парадигма.

Dreyfus, Hubert L, and Mark A Wrathall. 2006. A Companion to Phenomenology and Existentialism. Oxford: Wiley-Blackwell.

- Dueck, Benjamin. 2021. "Enter the Matrix: What the New Brain-Computer Interfaces Teach Us about Agency, Privacy, and Human Subjectivity." *The IJournal: Graduate Student Journal of the Faculty of Information* 6 (2). <https://doi.org/10.33137/ijournal.v6i2.36453>.
- Dusek, Val. 2006. *Philosophy of Techology: An Introduction*. Blackwell Publishing.
- Ferrando, Francesca. 2013. Posthumanism, Transhumanism, Antihumanism, Metahumanism, and New Materialisms: Differences and Relations. *Existenz* 8 (2): p.26–32.
- . 2020. *Philosophical Posthumanism*. S.L.: Bloomsbury Academic.
- Floridi, Luciano. 2012. "Hyperhistory and the Philosophy of Information Policies." *Philosophy & Technology* 25 (2): 129–31. <https://doi.org/10.1007/s13347-012-0077-4>.
- Foer, Franklin. 2017. *World without Mind - The Existential Threat of Big Tech*. New York: Penguin Press.
- Fukuyama, Francis. 2002. *Our Posthuman Future: Consequences of the Biotechnology Revolution*. New York: Farrar, Straus and Giroux
- Fukuyama, Mayumi. 2018. "Society 5.0: Aiming for a New Human-Centered Society." *Japan Economic Foundation - Japan Spotlight*, January, 47–50. https://www.jef.or.jp/journal/pdf/220th_Special_Article_02.pdf.
- Gherjikov, George. 2020. "Transhumanism and the Western Monotheistic Traditions." *Balkan Journal of Philosophy* 12 (1): 37–47.
- Gordijn, Bert, and Ruth F Chadwick. 2010. *Medical Enhancement and Posthumanity*. Dordrecht: Springer.
- Harari, Yuval Noah. 2015. *Sapiens: A Brief History of Humankind*. New York: Harper Perennial.
- . 2015. *Homo Deus : A Brief History of Tomorrow*. New York, Ny: Harper Perennial.
- . 2019. "Human History Will End When Men Become Gods." *New Perspectives Quarterly* 36 (4): 6–13. <https://doi.org/10.1111/npqu.12223>.
- Hauskeller, Michael. 2013. "Messy Bodies: From Cosmetic Surgery to Mind-Uploading." *Trans-Humanities Journal* 6 (1): 63–75. <https://doi.org/10.1353/trh.2013.0009>.

———. 2019. Ephemeroi - Human Vulnerability, Transhumanism, and the Meaning of Life. *Scientia et Fides* 7 (2): p: 9.

Hayles, K. 1999. *How We Became Posthuman: Virtual Bodies in Cybernetics, Literature and Informatics*. Chicago & London: The University of Chicago Press

Heidegger, Martin. (1927) 1962. *Being and Time*. Oxford: Blackwell.

———. 1954. “The Question Concerning Technology.” <https://www2.hawaii.edu/~freeman/courses/phil394/The%20Question%20Concerning%20Technology.pdf>.

———. 1977. “Letter on Humanism”, in *Basic Writings*, trans. D. Farrell-Krell. London: Harper Perennial, 215–66.

Hefner, Philip. 2002. “Technology and Human Becoming.” *Zygon* 37 (3): 655–66. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/1467-9744.00443>.

Huxley, Julian. 1968. “Transhumanism.” *Journal of Humanistic Psychology* 8 (1): 73–76. <https://doi.org/10.1177/002216786800800107>.

Ihde, Don. 2010. *Heidegger’s Technologies : Postphenomenological Perspectives*. New York, N.Y.: Fordham University Press.

Kamm, Frances M. 2005. “Is There a Problem with Enhancement?” *The American Journal of Bioethics* 5 (3): 5–14. <https://doi.org/10.1080/15265160590945101>.

Kearney, Richard. 2003. *The Wake of Imagination : Toward a Postmodern Culture*. 1988. ed., New York, Routledge.

Kyrre, Jan, Stig Andur Pedersen, and Vincent F Hendricks. 2013. *A Companion to the Philosophy of Technology*. Chichester, UK; Malden, Ma: Wiley-Blackwell.

Koene, Randal A. 2012. “Fundamentals of Whole Brain Emulation: State, Transition and Update Representations.” *International Journal of Machine Consciousness* 04 (01): 5–21. <https://doi.org/10.1142/s179384301240001x>.

Lizut, Rafal A. 2016. “On the Relation between Human and Technology.” *Studia Gilsoniana* 5(1):95-

108.<https://www.researchgate.net/publication/309547335> On the Relation Between Human and Technology.

Lobban, Kendra. 2022. "The Anomaly That Is Privacy: Data Privacy Concerns Related to the Rise of Microchip Implants in Humans." *Catholic University Journal of Law and Technology* 30 (2): 65–90. <https://scholarship.law.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1121&context=jlt>.

Mercer, Calvin R. 2014. *Transhumanism and the Body : The World Religions Speak*. New York, NY: Palgrave Macmillan.

Merleau-Ponty, Maurice. (1945) 2012. *Phenomenology of Perception*. Translated by Donald A. Landes. Oxon: Routledge.

More, Max. 1990. "Transhumanism: A Futurist Philosophy." *Web.archive.org*. 1990. <https://web.archive.org/web/20051029125153/http://www.maxmore.com:80/transhum.htm>.

More, M & Vita-More N. 2013. *The Transhumanist Reader Classical and Contemporary Essays on the Science, Technology, and Philosophy of the Human Future*. Oxford: John Wiley & Sons.

Morris, Desmond. 2005. *The Naked Ape : A Zoologist's Study of the Human Animal*. London: Vintage Books.

Münch, N. 2014. *Transhumanism's Anthropological Assumptions: A Critique*. Edited by M. Eilers, K. Grüber, and C. Rehmann-Sutter. *The Human Enhancement Debate and Disability*. London: Palgrave Macmillan.

Naslund, John A., Ameya Bondre, John Torous, and Kelly A. Aschbrenner. 2020. "Social Media and Mental Health: Benefits, Risks, and Opportunities for Research and Practice." *Journal of Technology in Behavioral Science* 5 (3): 245–57. <https://doi.org/10.1007/s41347-020-00134-x>.

Nietzsche, Friedrich. 2015. *Thus Spoke Zarathustra : A Book for All and None*. Cambridge: Univ. Press.

Pepperell, R. 2003. *The Posthuman Condition*. Bristol: Intellect.

Pugh, J., Kahane, G., & Savulescu, J. 2016. "Bioconservatism, Partiality, and the Human Nature Objection to Enhancement." *The Monist* 99: 406-422

- Rae, Gavin. 2013. "Heidegger's Influence on Posthumanism." *History of the Human Sciences* 27 (1): 51–69. <https://doi.org/10.1177/0952695113500973>.
- Rothschild, Nathalie. 2020. "Chipping Away at Our Privacy: Swedes Are Having Microchips Inserted under Their Skin. What Does That Mean for Their Privacy?" *Index on Censorship* 49 (1): 17–19. <https://doi.org/10.1177/0306422020917596>.
- Savulescu J. & Bostrom N. 2009. *Human Enhancement*. Oxford: Oxford University Press.
- Schwab, Klaus. 2016. *The Fourth Industrial Revolution*. London: Penguin Random House.
- Schwab, Klaus, and Nicholas Davis. 2018. *Shaping the Future of the Fourth Industrial Revolution : A Guide to Building a Better World*. S. L.: Portfolio / Penguin, Cop.
- Schlutz, Alexander M. 2009. *Mind's World : Imagination and Subjectivity from Descartes to Romanticism*. Seattle, Wa, University Of Washington Press.
- Scruton, Roger. 2017. *On Human Nature*. Princeton University Press.
- Smith, Charles Earl. 2008. "Human Microchip Implantation." *Journal of Technology Management & Innovation* 3 (3): 151–60. <https://doi.org/10.4067/S0718-27242008000100015>.
- Stevenson, Leslie. 2017. *Thirteen Theories of Human Nature*. New York: Oxford University Press.
- Xie, Tianling, and Iryna Pentina. 2022. "Attachment Theory as a Framework to Understand Relationships with Social Chatbots: A Case Study of Replika," 2046–55. Researchgate.net. https://www.researchgate.net/publication/357665581_Attachment_Theory_as_a_Framework_to_Understand_Relationships_with_Social_Chatbots_A_Case_Study_of_Replika.
- Zhang, Xiayin, Ziyue Ma, Huaijin Zheng, Tongkeng Li, Kexin Chen, Xun Wang, Chenting Liu, et al. 2020. "The Combination of Brain-Computer Interfaces and Artificial Intelligence: Applications and Challenges." *Annals of Translational Medicine* 8 (11). <https://doi.org/10.21037/atm.2019.11.109>.
- Zizek, Slavoj. 2021. *Hegel in a Wired Brain*. S.L.: Bloomsbury Academic.